

A – Działalność Sądu do spraw Służby Publicznej w 2010 r.

Prezes Paul Mahoney

1. Statystyki sądowe Sądu do spraw Służby Publicznej pokazują, że liczba skarg wniesionych w 2010 r. (139) znacząco wzrosła w porównaniu z liczbą skarg wniesionych w 2009 r. (113) i w 2008 r. (111).

Liczba spraw zakończonych (129) jest niższa¹ niż w roku poprzednim (155).

Tym samym liczba spraw w toku² nieznacznie wzrosła w stosunku do ostatniego roku (185 w dniu 31 grudnia 2010 r. w porównaniu z 175 w dniu 31 grudnia 2009 r.). Wzrósł również przeciętny czas trwania postępowania (18,1 miesiąca w 2010 r. w porównaniu z 15,1 miesiąca w 2009 r.)³4.

24 orzeczenia Sądu do spraw Służby Publicznej zostały poddane procedurze odwołania przed Sądem Unii Europejskiej. Sąd Unii Europejskiej uchylił w całości lub w części dziesięć orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej, przy czym sześć spraw skierował do Sądu do spraw Służby Publicznej celem ponownego rozpoznania.

Dwanaście spraw zakończono w drodze ugody, co stanowi najwyższą liczbę od czasu utworzenia Sądu do spraw Służby Publicznej⁵. Tym samym tegoroczne statystyki wydają się świadczyć o większym otwarciu na ten sposób rozwiązywania sporów.

2. Co się tyczy narzędzi proceduralnych, należy odnotować, że w minionym roku Sąd do spraw Służby Publicznej po raz pierwszy skorzystał z przyznanej mu na mocy regulaminu postępowania⁶ możliwości orzekania w składzie jednego sędziego⁷.

¹ Tegoroczny wzrost odsetka zakończeń sprawy w drodze wyroku w stosunku do odsetka zakończeń w drodze prostszej procedury postanowienia niewątpliwie przyczynił się do zmniejszenia liczby zakończonych spraw. Ponadto należy mieć na uwadze okoliczność, że Sąd do spraw Służby Publicznej nie pracował w pełnym składzie z uwagi na stałą niedyspozycję jednego z siedmiu sędziów.

² Wciąż w toku jest między innymi 15 spraw wniesionych przez 327 urzędników i pracowników przeciwko swoim instytucjom, mających na celu stwierdzenie nieważności rozliczeń wynagrodzenia za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia 2009 r. oraz rozliczeń zaległego wynagrodzenia sporządzonych po dniu 1 stycznia 2010 r. z uwagi na stosowanie stopy waloryzacji wynoszącej 1,85% zamiast 3,7%, która byłaby wynikiem zastosowania art. 65 regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”) i załącznika XI do tego regulaminu. Sprawy te są ściśle związane z wyrokiem z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie C-40/10 *Komisja przeciwko Radzie*, na mocy którego Trybunał stwierdził nieważność rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1296/2009 z dnia 23 grudnia 2009 r. dostosowującego ze skutkiem od dnia 1 lipca 2009 r. wynagrodzenia i emerytury urzędników i innych pracowników Unii Europejskiej, a także współczynniki korygujące stosowane w odniesieniu do wynagrodzeń i emerytur.

³ Bez czasu trwania ewentualnego zawieszenia.

⁴ Takie wydłużenie czasu trwania postępowania niewątpliwie trzeba porównać ze wzrostem odsetka zakończeń sprawy w drodze wyroku w stosunku do odsetka zakończeń w drodze postanowienia.

⁵ Można zaznaczyć, że po raz pierwszy ugoda między stronami została zawarta w ramach postępowania w przedmiocie zarządzenia środków tymczasowych w odniesieniu do kwestii zastosowania żądanego środka tymczasowego (sprawa F-50/10 R *De Roos- Le Large przeciwko Komisji*).

⁶ Artykuł 14 regulaminu postępowania przed Sądem do spraw Służby Publicznej.

⁷ Z takiej możliwości skorzystano w sprawie F-1/10 *Marcuccio przeciwko Komisji*, w której wyrok wydano w dniu 14 grudnia 2010 r.

3. Wreszcie ponieważ w 2010 r. przypadała piąta rocznica powstania Sądu do spraw Służby Publicznej, z tej okazji zorganizowano symposium naukowe⁸, w którym udział wzięli sędziowie, profesoria i adwokaci specjalizujący się w dziedzinie europejskiej i międzynarodowej służby publicznej, urzędnicy instytucji europejskich oraz przedstawiciele organizacji zawodowych i związkowych. Wymiana poglądów zaprezentowana podczas tego spotkania z pewnością przyczyni się do pogłębienia przemyśleń Sądu do spraw Służby Publicznej, w szczególności w zakresie działań, jakie zamierza on przeprowadzić w ramach reformy swego regulaminu postępowania w świetle doświadczeń zdobytych od chwili powstania. Obchody piątej rocznicy powstania Sądu do spraw Służby Publicznej zostały również uczczone dniem „drzwi otwartych” dla personelu instytucji.

4. Poniżej przedstawione zostaną najbardziej istotne orzeczenia Sądu do spraw Służby Publicznej w zakresie kwestii proceduralnych i merytorycznych. Ponieważ w dziedzinie zastosowania środków tymczasowych⁹, kosztów postępowania oraz pomocy w zakresie kosztów postępowania nie pojawiło się żadne nowe ważne rozstrzygnięcie, rubryki poświęcone tradycyjnie tym kwestiom zostały w tym roku pominięte.

I. Kwestie proceduralne

Przesłanki dopuszczalności

1. Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi: zasada zgodności pomiędzy zażaleniem i skargą

W wyroku z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie F-45/07* *Mandt przeciwko Parlamentowi*¹⁰ Sąd do spraw Służby Publicznej złągodził zasadę zgodności pomiędzy zażaleniem poprzedzającym wniesienie skargi a skargą, stwierdzając, że zasada zgodności jest naruszona tylko wtedy, gdy skarga zmienia przedmiot zażalenia lub jego podstawę, przy czym to ostatnie pojęcie należy interpretować szeroko. Jeśli chodzi o żądania stwierdzenia nieważności, przez podstawę sporu należy zasadniczo rozumieć kwestionowanie przez skarżącego zgodności zaskarżonego aktu z prawem materialnym albo kwestionowanie jego zgodności z prawem formalnym. W rezultacie i z zastrzeżeniem zarzutów niezgodności z prawem (ze swej natury czysto prawnych, niełatwo zrozumiałych dla nieprawników) oraz zarzutów uwzględnianych z urzędu, zmiana podstawy sporu, a tym samym niedopuszczalność ze względu na nieprzestrzeganie zasady zgodności istnieje wówczas, gdy skarżący, kwestionujący w swoim zażaleniu wyłącznie formalną ważność aktu dla niego niekorzystnego, podnosi w skardze zarzuty co do istoty, lub przy odwrotnym założeniu, czyli jeśli skarżący, po zakwestionowaniu w swoim zażaleniu wyłącznie merytorycznej treści aktu dla niego niekorzystnego wnosi skargę zawierającą zarzuty dotyczące jego formalnej ważności.

⁸ Wykłady prezentowane podczas symposium zostaną opublikowane w 2011 r. w *Revue universelle des droits de l'homme (RUDH)*, Éditions N.P. Engel. Wystąpienia są obecnie dostępne na stronie Curia.

⁹ Prezes Sądu do spraw Służby Publicznej wydał w minionym roku cztery postanowienia w sprawie zastosowania środków tymczasowych (postanowienie z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie F-99/09 R *Papathanasiou przeciwko OHIM*; postanowienie z dnia 14 lipca 2010 r. w sprawie F-41/10 R *Bermejo Garde przeciwko EKES*; postanowienie z dnia 10 września 2010 r. w sprawie F-62/10 R *Esders przeciwko Komisji*; postanowienie z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawach połączonych F-95/10 R i F-105/10 R *Bömcke przeciwko EBI*). We wszystkich czterech sprawach oddano wnioski o zastosowanie środków tymczasowych.

¹⁰ Wyroki oznaczone gwiazdką zostały przetłumaczone na wszystkie języki urzędowe Unii Europejskiej, z wyjątkiem irlandzkiego.

Należy zauważyć, że w wyroku z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie F-50/08* *Bartha przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej po raz pierwszy stwierdził zasadność zarzutu uznanego za dopuszczalny na podstawie ww. wyroku w sprawie *Mandt przeciwko Parlamentowi*.

2. Pojęcie aktu niekorzystnego

W wyroku z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawach połączonych F-124/05 i F-96/06* *A i G przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej orzekł, w następstwie wyroku Sądu Pierwszej Instancji z dnia 15 października 2008 r. w sprawie T-345/05 *Mote przeciwko Parlamentowi*, który dotyczył uchylenia immunitetu posła do Parlamentu Europejskiego, że decyzja uchylająca immunitet urzędnika stanowi akt dla niego niekorzystny. W niniejszym przypadku skarżący nie mógł już jednak powoływać się na niezgodność z prawem decyzji uchylającej jego immunitet w ramach wniesionej przez siebie skargi o odszkodowanie, ponieważ nie zaskarżył tej decyzji w terminach przewidzianych w art. 90 i 91 regulaminu pracowniczego.

W wyroku z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie F-8/10* *Gheysens przeciwko Radzie* Sąd do spraw Służby Publicznej orzekł, że decyzja odmowna w sprawie przedłużenia umowy o pracę na czas określony stanowi akt niekorzystny wymagający uzasadnienia na podstawie art. 25 regulaminu pracowniczego, jeśli jest odrębna od rozpatrywanej umowy, co zachodzi w szczególności wówczas, gdy opiera się na nowych okolicznościach lub jeśli administracja zajmuje w niej stanowisko w następstwie wniosku zainteresowanego pracownika dotyczącego zapisanej w umowie możliwości jej przedłużenia.

3. Interes prawny

W wyroku z dnia 5 maja 2010 r. w sprawie F-53/08* *Bouillez i in. przeciwko Radzie* Sąd do spraw Służby Publicznej potwierdził, że urzędnicy uprawnieni do ubiegania się o awans do określonej grupy zaszerogowania mają co do zasady osobisty interes w kwestionowaniu nie tylko wydanych w stosunku do nich decyzji o nieawansowaniu, lecz również decyzji o przyznaniu awansu do tej grupy zaszerogowania innym urzędnikom.

4. Terminy

W wyroku z dnia 30 września 2010 r. w sprawie F-29/09* *Lebedef i Jones przeciwko Komisji*, w odniesieniu do sporu dotyczącego zgodności z prawem przepisu art. 3 ust. 5 akapit pierwszy załącznika XI do regulaminu pracowniczego, zgodnie z którym współczynników korygujących nie stosuje się nie tylko w Belgii (państwa odniesienia do celów określenia kosztów utrzymania), lecz również w Luksemburgu, Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał w pierwszej kolejności orzecznictwo, zgodnie z którym urzędnik, który nie zaskarżył w terminie do złożenia zażalenia i wniesienia skargi paska wypłaty wskazującego po raz pierwszy na wprowadzenie w życie aktu o charakterze generalnym ustalającego prawa majątkowe, nie może po przekroczeniu tych terminów skutecznie zaskarżać następnych pasków wypłaty, podnosząc względem nich tę samą niezgodność z prawem co dotyczącą pierwszego paska. Jednak w tym przypadku Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdził, że skarżący kwestionowali zasadniczo obstawanie Komisji przy stosowaniu art. 3 ust. 5 akapit pierwszy załącznika XI do regulaminu pracowniczego zamiast przeprowadzenia studium na temat ewentualnego braku równowagi siły nabywczej pomiędzy Brukselą a Luksemburgiem, mimo iż podnosili pojawienie się nowych okoliczności ekonomicznych, które nie uzasadniają już, zwłaszcza w świetle zasady równego traktowania, zastosowania tego przepisu. Ponadto Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał trudności natury proceduralnej, na jakie napotyka jednostka zamierzająca wnieść, na podstawie art. 265 TFUE, skargę na bezczynność instytucji celem uchylenia przepisu rozporządzenia uchwalonego przez prawodawcę Unii. W tych okolicznościach Sąd do spraw Służby

Publicznej orzekł, że wykluczenie, na podstawie przywołanego wyżej orzecznictwa, możliwości zakwestionowania przez urzędnika rozliczenia wynagrodzenia z uwagi na zmianę okoliczności faktycznych, takich jak zmiana warunków ekonomicznych, poprzez podniesienie przy tej okazji zarzutu niezgodności z prawem przepisu regulaminu pracowniczego, który choć był ważny w chwili jego przyjmowania, stał się – zdaniem danego urzędnika – niezgodny z prawem ze względu na tę zmianę okoliczności, prowadziłoby do uniemożliwienia w praktyce skargi mającej na celu zapewnienie poszanowania ogólnej zasady równego traktowania uznanej w prawie Unii i tym samym w sposób nieproporcjonalny naruszałoby prawo do skutecznej ochrony sądowej.

W postanowieniu z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie F-25/10 AG przeciwko Parlamentowi Sąd do spraw Służby Publicznej orzekł w odniesieniu do doręczenia decyzji listem poleconym, że w sytuacji gdy adresat listu poleconego, nieobecny w swoim miejscu zamieszkania w chwili próby doręczenia przez urzędnika pocztowego, nie podejmuje żadnych kroków lub nie odbiera listu w terminie, w którym jest on zwykle przechowywany w urzędzie pocztowym, należy uznać, że rozpatrywana decyzja została należycie doręczona adresatowi w dniu upływu tego terminu. Jeśli bowiem przyjmie się, że takie zachowanie adresata stanowi przeszkodę w prawidłowym doręczeniu decyzji listem poleconym, to po pierwsze, gwarancje zapewniane przez taki sposób doręczenia byłyby znacznie osłabione, podczas gdy stanowi on szczególnie pewny i obiektywny sposób doręczania aktów administracyjnych. Po drugie, adresat miałby pewną dowolność w ustaleniu rozpoczęcia biegu terminu do wniesienia skargi, podczas gdy strony nie mogą rozporządzać takim terminem, który powinien odpowiadać wymogom pewności prawa oraz prawidłowego zarządzania wymiarem sprawiedliwości. Niemniej jednak domniemanie, że adresatowi doręczono decyzję z upływem zwykłego terminu przechowywania listu poleconego na poczcie nie ma charakteru bezwzględniego. Jego zastosowanie zależy bowiem od przedstawienia przez administrację dowodu na prawidłowość doręczenia w drodze listu poleconego, w szczególności przez złożenie awizo w ostatnim miejscu zamieszkania wskazanym przez adresata. Ponadto domniemanie to nie jest niewzruszalne. Adresat może w szczególności próbować wykazać, że z uwagi, między innymi, na chorobę lub niezależny od jego woli przypadek siły wyższej, nie mógł skutecznie powziąć wiadomości o awizo.

Dokumenty poufne

W sprawie F-2/07 *Matos Martins przeciwko Komisji*, w której wydano wyrok w dniu 15 kwietnia 2010 r., Sąd do spraw Służby Publicznej, po tym jak stwierdził względem skarżącego poufny charakter pewnych dokumentów, których przedstawienia w drodze środków organizacji postępowania domagał się skarżący, ograniczył dostęp do tych dokumentów adwokatowi zainteresowanego, z wyłączeniem samego skarżącego, i zaznaczył, że taki wgląd w dokumenty powinien odbyć się w siedzibie sekretariatu i bez zezwolenia na sporządzenie kopii tych dokumentów.

W dwóch postanowieniach z dnia 17 marca 2010 r. i z dnia 20 maja 2010 r. wydanych w sprawie F-50/09 *Missir Mamachi di Lusignano przeciwko Komisji*¹¹ Sąd do spraw Służby Publicznej nakazał stronie pozwanej przedstawienie pewnych dokumentów zaklasyfikowanych jako „zastrzeżone UE”, uściślając środki bezpieczeństwa, jakim poddano dostęp do tych dokumentów i podkreślając w szczególności, że ani skarżący, ani jego adwokat nie mogą mieć do nich wglądu. Uściślił między innymi, że gdyby miał oprzeć rozstrzygnięcie sporu na rozpatrywanych dokumentach, należałoby zadać sobie pytanie o sposoby zastosowania w tym przypadku zasady kontrydiktoryjności postępowania i przepisów art. 44 §1 regulaminu postępowania, ponieważ omawiane zasada

¹¹ Orzeczenie kończące postępowanie w tej sprawie nie zostało dotąd wydane.

i przepisy mogłyby wymagać tego, żeby skarżący uzyskał chociażby częściowy dostęp do tych dokumentów¹².

Badanie zarzutu z urzędu

W jedenastu wyrokach z dnia 29 czerwca 2010 r.¹³ Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał, że poszanowanie prawa do obrony stanowi istotny wymóg proceduralny, którego naruszenie może być badane z urzędu, i stwierdził nieważność w rozpatrywanym przypadku odmownych decyzji Europejskiego Urzędu Policji (Europol) w sprawie zawarcia ze skarżącymi umów na czas nieokreślony ze względu na naruszenie tej zasady.

II. Co do istoty

Zasady ogólne

1. Pozaumowna odpowiedzialność instytucji

W wyroku z dnia 11 maja 2010 r. w sprawie F-30/08* *Nanopoulos przeciwko Komisji*, odwołanie w toku przed Sądem Unii Europejskiej, Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał, że odpowiedzialność pozaumowna instytucji, dochodzona na podstawie przepisów art. 236 WE (obecnie, po zmianie traktatem z Lizbony, art. 270 TFUE), może powstać w wyniku samej tylko bezprawności aktu niekorzystnego (lub postępowania pozbawionego charakteru decyzyjnego), bez potrzeby ustalania, czy chodzi o wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia. Sąd do spraw Służby Publicznej wyjaśnił, że to orzecznictwo nie wyklucza oceny zakresu uznania administracji w danej dziedzinie przez sąd; przeciwnie, kryterium to ma zasadnicze znaczenie przy badaniu zgodności z prawem zaskarżonej decyzji lub działania, uwzględniając, że kontrola zgodności z prawem przez sąd i jej stopień nasilenia są uzależnione od mniejszego lub większego zakresu uznania przysługującego administracji na podstawie obowiązującego prawa oraz wymogów właściwego funkcjonowania, jakie ją obowiązują.

W wyroku z dnia 9 marca 2010 r. w sprawie F-26/09 *N przeciwko Parlamentowi* Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał najpierw, że stwierdzenie nieważności aktu zaskarżonego przez urzędnika stanowi samo w sobie stosowne i co do zasady wystarczające zadośćuczynienie wszelkiej krzywdy, jakiej ten mógł doznać, a następnie wskazał przypadki, w których sąd Unii dopuścił pewne odstępstwa od tej zasady. Tym samym uściślono, że stwierdzenie nieważności niezgodnego z prawem aktu administracji nie może stanowić pełnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, po pierwsze, jeśli akt ten zawiera wyraźnie negatywną ocenę umiejętności skarżącego, która mogłaby wyrządzić mu krzywdę, po drugie jeśli niezgodność z prawem jest szczególnie poważna i po trzecie, jeśli stwierdzenie nieważności aktu jest pozbawione jakiegokolwiek skuteczności.

¹² Wyżej wymienione postanowienie z dnia 17 marca 2010 r.

¹³ Wyroki wydane w sprawach F-27/09, F-28/09, F-34/09, F-35/09, F-36/09, F-37/09, F-38/09, F-39/09, F-41/09, F-42/09, F-44/09.

2. Prawa podstawowe i zasady ogólne prawa służby publicznej

a) Prawo podstawowe do nienaruszania miru domowego

W wyroku z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie F-56/09 *Marcuccio przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał, że prawo podstawowe do nienaruszania miru domowego osób fizycznych obowiązuje w porządku prawnym Unii jako zasada ogólna wspólna prawom państw członkowskich, i że ponadto europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwana dalej „EKPC”), do której odnosi się art. 6 ust. 2 TUE, stanowi w art. 8 ust. 1, że „każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji”. W tym przypadku ustalono, że administracja, wkraczając do służbowego mieszkania skarżącego i nie przestrzegając przy tym żadnych formalności, naruszyła prawo zainteresowanego do poszanowania jego dóbr, mieszkania i życia prywatnego i że takie niezgodne z prawem działanie może pociągać za sobą powstanie odpowiedzialności strony pozwanej.

b) Domniemanie niewinności

W sprawie F-75/09 *Wenig przeciwko Komisji*, w której zapadł wyrok w dniu 23 listopada 2010 r., Sąd do spraw Służby Publicznej rozpatrywał zarzut skarżącego, że Komisja naruszyła – w związku z odmową uwzględnienia jego wniosków o udzielenie wsparcia – zasadę domniemanie niewinności, ponieważ taka odmowa w sposób dorozumiany oznaczała, że zdaniem Komisji faktycznie dopuścił się on pewnych czynów zrelacjonowanych w artykule prasowym. Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał w pierwszej kolejności, że zasada domniemania niewinności potwierdzona w art. 6 ust. 2 EKPC nie ogranicza się do gwarancji proceduralnej w sprawach karnych, lecz jej zakres jest szerszy i wymaga, aby żaden przedstawiciel państwa nie deklarował, że dana osoba jest winna popełnienia przestępstwa, zanim jej wina nie zostanie ustalona przez sąd. Następnie orzekł, że ponieważ w tym przypadku Komisja nie złożyła żadnego oświadczenia pozwalającego przypuszczać, że z jej punktu widzenia skarżący dopuścił się lub mógł się dopuścić czynu zabronionego, zainteresowany bezzasadnie twierdzi, że przez sam fakt odmowy udzielenia mu wsparcia Komisja naruszyła zasadę domniemania niewinności.

c) Obowiązek staranności

W wyroku z dnia 28 października 2010 r. w sprawie F-92/09* *U przeciwko Parlamentowi* Sąd do spraw Służby Publicznej wyjaśnił, że w sytuacji gdy istnieje wątpliwość co do zdrowotnego podłoża trudności, jakie napotyka urzędnik przy wykonywaniu powierzonych mu zadań, obowiązek staranności wymaga od administracji dołożenia należytych starań w celu usunięcia wątpliwości zanim zostanie wydana decyzja o zwolnieniu tego urzędnika. Ponadto obowiązki, jakie na administrację nakłada obowiązek staranności, są znacznie większe, jeśli ma się do czynienia ze szczególną sytuacją urzędnika, co do którego istnieją wątpliwości w kwestii jego zdrowia psychicznego, a w konsekwencji zdolności do odpowiedniej obrony jego własnych interesów.

3. Zastosowanie prawa prywatnego międzynarodowego przez instytucję Unii

W ww. wyroku w sprawie *Mandt przeciwko Parlamentowi* Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdził, w odniesieniu do zastosowania przez instytucję przepisu odsyłającego do stanu cywilnego osoby, że administracja nie była zobowiązana określić mającego zastosowanie prawa czy właściwego porządku prawnego na podstawie zasad prawa prywatnego międzynarodowego w czystej postaci, lecz mogła ograniczyć się do uwzględnienia, jako czynnika powiązania, istnienia „bardzo ścisłych” związków ze sporem.

W sprawie tej dwie osoby jako pozostali przy życiu współmałżonkowie tej samej zmarłej urzędniczki dochodzili renty wdowiej na podstawie art. 79 regulaminu pracowniczego, natomiast Parlament w obliczu tej sytuacji postanowił podzielić tę rentę między obu wnioskodawców. Po odrzuceniu jako niedopuszczalnej skargi wniesionej przez jednego z wnioskodawców (postanowienie z dnia 23 maja 2008 r. w sprawie F-79/07 *Braun-Neumann przeciwko Parlamentowi*), Sąd do spraw Służby Publicznej oddalił skargę wniesioną przez drugiego wnioskodawcę, nie uwzględniając, między innymi, zarzutu mającego na celu pozbawienie pierwszego wnioskodawcy samego statusu pozostałego przy życiu małżonka (po tym jak Sąd do spraw Służby Publicznej zauważył w tym względzie, że osoba ta była uznawana za pozostałego przy życiu małżonka w świetle prawa i porządku prawnego państwa mającego bardzo ścisłe związki zarówno z tą osobą, jak i ze sporem w całości) oraz zarzutu, zgodnie z którym każdy z pozostałych przy życiu małżonków ma prawo do pełnej renty wdowiej. W ten sposób Sąd do spraw Służby Publicznej uznał, że Parlament, stojąc w obliczu luki prawnej, nie naruszył prawa, gdy przyjął wyżej omawiane rozwiązanie.

Prawa i obowiązki urzędnika

1. Obowiązek wspomagania

W ww. wyroku *Wenig przeciwko Komisji* orzeczono, że administracja nie może być zobowiązana do wspomagania urzędnika w postępowaniu karnym, który jest podejrzany, w świetle dokładnych i rzeczowych informacji, o ciężkie uchybienie obowiązkowi zawodowemu, i który podlega z tego względu postępowaniu dyscyplinarnemu, choćby nawet popełnieniu takiego uchybienia sprzyjały niezgodne z prawem działania osoby trzeciej.

2. Dostęp urzędnika do dotyczących go dokumentów

W ww. wyroku w sprawie *A i G przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej objaśnił relację między art. 26 regulaminu pracowniczego, dotyczącym dostępu urzędnika do akt osobowych, przepisami w sprawie dostępu urzędnika do dotyczących go dokumentów o charakterze medycznym, takimi jak przewidziane przez wspólne zasady ubezpieczenia urzędników od ryzyka wypadku i choroby zawodowej oraz przepisami rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145, s. 43).

Kariera zawodowa urzędnika

1. Konkursy

W wyroku z dnia 15 czerwca 2010 r. w sprawie F-35/08* *Pachtitis przeciwko Komisji* (odwołanie w toku przed Sądem Unii Europejskiej) Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdził nieważność decyzji Europejskiego Urzędu Doboru Kadr (EPSO) wykluczającej skarżącego z listy kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę punktów na testach wstępnych w konkursie otwartym z uwagi na brak właściwości EPSO do wydania takiej decyzji. Orzekł bowiem, że ze względu na brak odpowiedniej zmiany do regulaminu pracowniczego, która wyraźnie przekazywałaby EPSO zadania należące dotąd do komisji konkursowej, EPSO nie ma właściwości w zakresie wykonywania takich zadań, a w szczególności zadań, dotyczących – w odniesieniu do naboru urzędników – określenia treści egzaminów oraz ich sprawdzenia, w tym egzaminów w formie testów wielokrotnego wyboru, mimo że egzaminy te przedstawia się jako testy „dostępu” kandydatów do egzaminów pisemnych i ustnych konkursu.

W ww. wyroku w sprawie *Bartha przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej objaśnił przepisy art. 3 akapit piąty załącznika III do regulaminu pracowniczego, zgodnie z którym komisja konkursowa składająca się z ponad czterech członków obejmuje co najmniej dwóch członków każdej płci. Uściślił zwłaszcza, że ta zasada powinna zostać zweryfikowana przy ukonstytuowaniu się komisji konkursowej, wynikającej z listy opublikowanej przez instytucję czy instytucje organizujące konkurs, i że należy uwzględnić przy tym wyłącznie członków komisji, a nie ich zastępców.

2. Postępowania w sprawie awansu

W ww. wyroku w sprawie *Bouillez i in. przeciwko Radzie* wyjaśniono, że z postanowień art. 45 ust. 1 regulaminu pracowniczego wynika, że zakres obowiązków wykonywanych przez urzędników uprawnionych do ubiegania się o awans stanowi jeden z trzech istotnych czynników, które administracja powinna uwzględnić przy przeprowadzaniu analizy porównawczej osiągnięć tych urzędników. Wyrażenie „w stosownych przypadkach” zawarte w art. 45 ust. 1 zdanie czwarte regulaminu pracowniczego oznacza po prostu, że chociaż w przypadku pracowników przynależących do tej samej grupy zaszerogowania można oczekiwać zasadniczo zajmowania stanowisk o równorzędnych obowiązkach, to jednak, jeśli w konkretnym wypadku tak nie jest, należy uwzględnić tę okoliczność podczas postępowania w sprawie awansu.

Sąd do spraw Służby Publicznej, stwierdziwszy w tym przypadku zasadność zarzutu dotyczącego naruszenia art. 45 ust. 1 regulaminu pracowniczego, przypomniał najpierw, że sąd Unii przyznał, że w sytuacji gdy akt, którego dotyczy żądanie stwierdzenia nieważności, powoduje powstanie korzyści dla osoby trzeciej, jak w przypadku wpisania na listę rezerwy kadrowej, decyzji o przyznaniu awansu lub decyzji o powołaniu na wolne stanowisko, do sądu należy uprzednie zbadanie, czy takie stwierdzenie nieważności nie stanowiłoby nadmiernej sankcji za działanie niezgodne z prawem. Sąd do spraw Służby Publicznej przypomniał następnie, że w kwestii awansów sąd Unii bada każdy konkretny przypadek. Po pierwsze, sąd ten bierze pod uwagę charakter niezgodnych z prawem działań. Po drugie, sąd Unii przystępuje do wyważenia interesów. Wyważając interesy sąd Unii uwzględnia, po pierwsze, interes skarżących w tym, by w zgodzie z prawem i w całości przywrócić im ich prawa, następnie interesy urzędników awansowanych niezgodnie z prawem a wreszcie interes służby.

W wyroku z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie *F-14/09 Almeida Campos i in. przeciwko Radzie* Sąd do spraw Służby Publicznej orzekł, że organ powołujący nie może zgodnie z prawem badać oddzielnie osiągnięć urzędników w tej samej grupie zaszerogowania w zależności od tego, czy w ramach dawnego regulaminu pracowniczego wchodzili w skład kategorii A, czy należeli do kadr lingwistycznych LA, skoro prawodawca postanowił, że na podstawie nowego regulaminu pracowniczego jedni i drudzy należą do jednej grupy funkcyjnej administratorów.

Warunki pracy urzędnika

W wyroku z dnia 30 listopada 2010 r. w sprawie *F-97/09 Taillard przeciwko Parlamentowi* wyjaśniono, że biorąc pod uwagę, że choroby mogą postępować, nie można utrzymywać, że wyniki niezależnej opinii lekarskiej stwierdzające zdolność urzędnika do pracy pozostają ważne, jeśli ten przedłoży później nowe zaświadczenie lekarskie. Co się tyczy ryzyka obejścia postępowania dotyczącego kontroli lekarskich poprzez przedstawianie kolejnych zaświadczeń lekarskich w przedmiocie tej samej choroby, Sąd do spraw Służby Publicznej uznał, że jeśli okaże się to konieczne, zwłaszcza jeśli są poszlaki na temat nadużyć ze strony skarżącego, dana instytucja może skorzystać z właściwych środków dyscyplinarnych.

Uposażenie i przywileje socjalne urzędnika

1. Wynagrodzenie

W wyroku z dnia 14 października 2010 r. w sprawie F-86/09* *W przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej rozpatrywał wniosek o stwierdzenie nieważności odmownej decyzji Komisji w sprawie wypłaty pracownikowi dodatku na gospodarstwo domowe z tego względu, że pozamałżeński związek tego pracownika z jego partnerem tej samej płci nie spełniał warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c) pkt iv) załącznika VII do regulaminu pracowniczego, skoro mógł on zawrzeć w Belgii małżeństwo cywilne. Skarżący posiadający podwójne obywatelstwo, belgijskie i marokańskie, zarzucił jednak administracji, że małżeństwo to nie było możliwe ze względu na jego obywatelstwo marokańskie, ponieważ zawierając związek małżeński z osobą tej samej płci narażał się w Maroku na postępowania karne na podstawie art. 489 marokańskiego kodeksu karnego, który uznaje homoseksualizm za czyn zabroniony. Sąd do spraw Służby Publicznej, opierając się na orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, orzekł, że przepisom regulaminu pracowniczego przyznającym prawo do dodatku na gospodarstwo domowe urzędnikom zarejestrowanym w stałym związku pozamałżeńskim należy nadać taką wykładnię, która może gwarantować, że prawo to nie pozostaje teoretyczne, lecz jest konkretne i skuteczne. W tym przypadku Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdził, że prawo krajowe, takie jak art. 489 marokańskiego kodeksu karnego, które poddaje ściganiu czyny homoseksualne, bez względu na miejsce popełnienia takich czynów, może pozostawiać w sferze teorii dostęp do małżeństwa, a tym samym do prawa do dodatku na gospodarstwo domowe. W rezultacie stwierdził nieważność odmownej decyzji strony pozwanej w sprawie wypłaty skarżącemu takiego dodatku.

2. Zabezpieczenie społeczne

W wyroku z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie F-97/08 *Füller-Tomlinson przeciwko Parlamentowi* (odwołanie w toku przed Sądem Unii Europejskiej), Sąd do spraw Służby Publicznej oddalił zarzut, w którym skarżąca podnosiła niezgodność z prawem europejskiej skali oceny uszczerbku na zdrowiu fizycznym i psychicznym, stanowiącej część wspólnych zasad ubezpieczenia urzędników od ryzyka wypadku i choroby zawodowej, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2006 r.

W wyroku z dnia 14 września 2010 r. w sprawie F-79/09 *AE przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej, rozpatrując skargę o stwierdzenie odpowiedzialności, w której podnoszono przewlekłość postępowania o uznanie choroby zawodowej, przypomniał, że na Komisji jako instytucji spoczywa obowiązek przypomnienia członkom komisji lekarskich o ich obowiązku starannego działania.

W wyroku z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie F-65/09 *Marcuccio przeciwko Komisji* Sąd do spraw Służby Publicznej oddalił zarzut niezgodności z prawem skierowany przeciwko kryteriom definicji poważnej choroby w rozumieniu art. 72 regulaminu pracowniczego, na które składają się: niepomyślne rokowania co do długości życia, chroniczny przebieg, konieczność zastosowania środków diagnostycznych lub terapeutycznych wymagających znacznych nakładów oraz wystąpienie lub ryzyko wystąpienia ciężkiej niepełnosprawności. W wyroku tym uściślono również, że pojęcie „choroby umysłowej” w rozumieniu art. 72 regulaminu pracowniczego może dotyczyć jedynie chorób mających obiektywnie poważny charakter, a nie każdego zaburzenia psychologicznego czy psychiatrycznego bez względu na jego stopień.

W wyroku z dnia 1 grudnia 2010 r. w sprawie F-89/09 *Gagalis przeciwko Radzie* wyjaśniono, że zarówno art. 73 ust. 3 regulaminu pracowniczego jak i art. 9 ust. 1 akapit trzeci zasad ubezpieczenia od ryzyka wypadku powinny być interpretowane w ten sposób, że przewidują wyłącznie

uzupełniający zwrot kosztów poniesionych w zakresie świadczeń objętych art. 72 regulaminu pracowniczego, po zwróceniu części kosztów przez system ubezpieczenia chorobowego. System ubezpieczenia od ryzyka wypadku stanowi uzupełnienie zwrotu kosztów, a tym samym nie przewiduje zwrotu kosztów poniesionych na świadczenia nieobjęte systemem ubezpieczenia chorobowego, z wyjątkiem przewidzianych w omawianym art. 9 ust. 2, które z tego względu nie powodują pokrycia kosztów przez system ubezpieczenia chorobowego.

Środki dyscyplinarne

W ww. wyroku w sprawie *A i G przeciwko Komisji* stwierdzono, że okoliczność, iż postępowanie dyscyplinarne zostało zamknięte bez nałożenia kary dyscyplinarnej na pociągniętego do odpowiedzialności urzędnika, nie może stanowić przeszkody dla sądu europejskiego w wykonywaniu kontroli zgodności z prawem decyzji o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego wobec zainteresowanego. W celu ochrony praw danego urzędnika organ powołujący musi być uznawany za organ wykonujący swoje uprawnienia w sposób bezprawny nie tylko w przypadku dowodu nadużycia władzy, lecz również w przypadku braku dostatecznie dokładnych i mających istotne znaczenie dowodów, że zainteresowany popełnił uchybienie dyscyplinarne. Ponadto w tym samym wyroku potwierdzona została zasada, zgodnie z którą postępowanie dyscyplinarne powinno być przeprowadzone w rozsądnym terminie. Spoczywający na organie prowadzącym postępowanie dyscyplinarne obowiązek staranności dotyczy zarówno wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, jak i jego prowadzenia.

Warunki zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej

1. Zwolnienie pracownika w ramach umowy o pracę na czas nieokreślony

W wyrokach z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie *F-87/08 Schuerings przeciwko ETF* i w sprawie *F-88/08 Vandeuren przeciwko ETF* Sąd do spraw Służby Publicznej wyjaśnił w pierwszej kolejności, że zezwolenie pracodawcy na zakończenie stosunku pracy na czas nieokreślony bez ważnej przyczyny byłoby sprzeczne ze stabilnością charakteryzującą umowy na czas nieokreślony i stałoby na przeszkodzie samej istocie tego rodzaju umów; a następnie orzekł, że zawężenie obszaru działania agencji można uznać za ważny powód zwolnienia, jednak pod warunkiem, że ta agencja nie dysponuje stanowiskiem, na które mógłby zostać przeniesiony zainteresowany pracownik. W ramach badania, czy pracownik może zostać przeniesiony na inne, istniejące lub nowo tworzone, stanowisko administracja powinna mieć na uwadze interes służby, który wymaga zatrudnienia osoby o najwyższych kwalifikacjach celem obsadzenia danego stanowiska, oraz interes pracownika, którego zwolnienie przewiduje się. W tym zakresie powinna w ramach swego zakresu uznania brać pod uwagę różne kryteria, takie jak: wymogi stanowiska w świetle kwalifikacji i możliwości pracownika, okoliczność, czy umowa o pracę z danym pracownikiem uściśla, że jest on zatrudniony na określone stanowisko, sprawozdania z oceny pracownika, a także jego wiek, staż pracy i liczbę lat pozostałych do uzyskania uprawnień emerytalnych.

2. Zwolnienie pracownika po okresie próbnym

W wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie *F-2/09 Menghi przeciwko ENISA*, dotyczącym zwolnienia członka personelu tymczasowego po okresie próbnym, Sąd do spraw Służby Publicznej przedstawił kilka uściśleń odnośnie do decyzji o zwolnieniu. W pierwszej kolejności stwierdził, że wykazanie istnienia mobbingu stosowanego względem pracownika nie oznacza, że każda decyzja niekorzystna dla tego pracownika i wydana w kontekście mobbingu miałyby być z tego powodu niezgodna z prawem. Trzeba jeszcze, by istniał związek pomiędzy rozpatrywanym mobbingiem a motywami zaskarżonej decyzji. W dalszej kolejności orzekł, że nie można skutecznie podnosić

w stosunku do decyzji o zwolnieniu naruszenia przepisów art. 24 regulaminu pracowniczego, dotyczącego obowiązku wspomagania. Jedynie bowiem decyzje administracyjne, których treść pozostaje w związku z obowiązkiem wspomagania, czyli decyzje oddalające wniosek o udzielenie wsparcia lub, w pewnych wyjątkowych okolicznościach, zaniechanie udzielenia wsparcia z własnej inicjatywy pracownikowi, mogą uchybiać temu obowiązkowi. Tymczasem przedmiot decyzji o zwolnieniu nie wchodzi w zakres stosowania art. 24 regulaminu pracowniczego i pozostaje tym samym bez związku z przewidzianym w tym przepisie obowiązkiem wspomagania. Wreszcie Sąd do spraw Służby Publicznej orzekł, że przepisy przewidziane w art. 22a ust. 3 regulaminu pracowniczego, stanowiące, że urzędnik, który przekazał informację o faktach mogących wzbudzić podejrzenie co do ewentualnej nielegalnej działalności lub o postępowaniu mogącym stanowić poważne zaniedbanie w wypełnianiu zobowiązań urzędników Unii „nie ponosi żadnych negatywnych skutków ze strony instytucji [...] pod warunkiem że działał w dobrej wierze”, nie zapewniają urzędnikowi, który przekazał na podstawie art. 22a ust. 1 regulaminu pracowniczego informacje o faktach mogących wzbudzić podejrzenie co do nielegalnej działalności, ochrony przed jakąkolwiek niekorzystną dla niego decyzją, lecz wyłącznie przed decyzjami wydanymi ze względu na takie przekazanie informacji.